

Тамара Скорик: професорка, яка переконана, що мистецтво має силу.

Ключові слова: мистецтво, музика, наука, освіта, Тамара Скорик, НУЧК, міждисциплінарність, мистецька педагогіка, естетичне виховання

Анотація: у статті приділено увагу мистецьким та етико-психологічним поглядам професорки Тамари Скорик, розкрито її стиль управління кафедрою мистецьких дисциплін – єдиного у місті Чернігів наукового осередку такого рівня і профілю на факультеті дошкільної, початкової освіти і мистецтв Національного університету «Чернігівський колегіум» імені Т.Г. Шевченка.

Українській культурі притаманно уважно ставитися до ювілярів. Інформпривід для цього інтерв'ю – ювілей у професорки, завідувачки кафедри мистецьких дисциплін (до речі єдиного у місті наукового осередку такого рівня і профілю) факультету дошкільної, початкової освіти і мистецтв Національного університету «Чернігівський колегіум» імені Т.Г. Шевченка. Наша розмова з Тамарою Володимирівною Скорик розпочнеться з простого і символічного водночас.

Якби довелося трьома прикметниками означити своє життя, то це які були б слова?

Мабуть це складно, бо життя настільки насичене і швидкоплинне, що згадуючи минуле, не втиснути у три слова. Та все ж, нехай будуть ключовими такі характеристики: різнобарвне, динамічне, гармонійне.

Як ви оцінюєте свою кар'єру? Які люди (наставники) і віхи (події) були основними і сформували вас як фахівця і лідера?

Мій професійний шлях складався не просто. Я працювала у кількох закладах вищої освіти, але завжди була пов'язана з мистецтвом. Робота у Національному університеті «Чернігівський колегіум» імені Т.Г.Шевченка завжди була пріоритетною. До речі, наш університет цього року відзначає солідну дату, адже відлік ведемо від того самого славного Чернігівського колегіуму, що готував українську інтелектуальну еліту з 1700 року. Я люблю свою викладацьку професію, отримую задоволення від спілкування зі студентами, і від того, що маю можливість навчити законам людяності, краси та й навчитись у них дечому.

На моє формування як науковця суттєво вплинуло знайомство із академіком Іваном Андрійовичем Зязюном, моїм науковим наставником. Це людина з високим рівнем ораторського мистецтва, оригінальним лідерським стилем. Він зумів спонукати мене до удосконалення та подальшого навчання. Звісно ж, згадаю і академіка Євтуха Миколу Борисовича, який допоміг подолати нову

наукову сходинку – захист докторської дисертації. А ще ціную подруг – докторок педагогічних наук, професорок Наталію Терентьєву та Антоніну Міненок. Я дуже вдячна цим людям, що були і є в моєму житті.

Сьогодні, очолюючи кафедру мистецьких дисциплін в НУЧК імені Т.Г. Шевченка, яких людей, із якими діловими якостями ви вважаєте «своїми» у команді? Як знаходите власний стиль керівництва великим колективом із професорів, доцентів, викладачів?

Наша кафедра мистецьких дисциплін є випусковою за кількома спеціальностями і галузями знань: В5 Музичне мистецтво, В4 Образотворче мистецтво і реставрація, А4 Середня освіта (Мистецтво. Музичне мистецтво), D3 Менеджмент (Менеджмент соціокультурної діяльності). Як бачите – широка палітра для творчої молоді, для усіх людей, які прагнуть опанувати мистецтво як професію або управління культури. То ж, відповідно, щоб готувати якісних фахівців, ми акумулювали значний інтелектуальний ресурс – це доктори педагогічних наук, доктор економічних наук, кандидати мистецтвознавства, кандидати педагогічних наук, економічних, історичних та філософських наук. Усі викладачі – творчі особистості, мають членство у Спілці композиторів України, Спілці дизайнерів України, Спілці журналістів тощо. Як керівник, я ціную досягнення кожного і розумію, скільки праці вкладено у творчі проєкти, намагаюсь підтримувати в міру своїх сил. Для мене, як завідувача кафедри, важливими є професіоналізм і закоханість у справу, бажання працювати і рухатись вперед, а ще людяність, без цього в університеті не можна, особливо в ці складні часи, коли так не вистачає доброти і співчуття. Для мене важливою є команда одностайців, і за два роки втілення своєї стратегії управління кафедрою, я її поступово формую. Команда ентузіастів, які підтримають і допоможуть без зайвих слів. Щиро тішуся, що наша кафедра об'єднала саме таких викладачів.

Молодь, зокрема студентство, є вашою цільовою аудиторією при викладанні. Який її портрет, що помітно стало з розгортанням повномасштабної війни? Чи є улюблені навчальні дисципліни? Чому сьогодні це важливо?

Наші студенти помітно подорослішали... війна забрала у них безтурботність студентських років, вони більш емоційні і вразливі, але й більш відповідальні. Мене захоплює наша талановита молодь на факультеті, а саме як вони співають, грають, пишуть картини, організовують цікаві івенти. Мої улюблені дисципліни – це «Основи професійної успішності», «Тренінг з розвитку емоційного інтелекту». Думаю це ті дисципліни, які розвивають життєво необхідні навички, що сприяють і адаптації, і самоорганізації, і самодопомозі. Яку б ви не обрали освітню програму для навчання (В5 Музичне мистецтво, В4 Образотворче мистецтво і реставрація, А4 Середня освіта (Мистецтво. Музичне мистецтво), D3 Менеджмент (Менеджмент соціокультурної діяльності), окрім дисциплін суто фахових ми пропонуємо і такі, що формують універсальні навички майбутнього. Ми з колегами готуємо не тільки вправних фахівців, яких охоче беруть на роботу наші стейкхолдери (заклади культури міста і області), а й людей, за яких не соромно у плані професійної і повсякденної комунікації.

Які тенденції в мистецькій освіті зараз реалізуються на теренах України?

Сьогодні складно з мистецькою освітою, як і з освітою взагалі. Спостерігаємо тенденцію до зниження кількості абітурієнтів, великий відтік випускників до закордонних ЗВО. Також, негативні наслідки маємо із введенням до НМТ математики, яку часто не складають на відповідний бал талановиті музиканти чи художники. То ж необхідно підтримувати мистецькі спеціальності, змінювати підходи до вступу.

На мою думку, всі мистецькі спеціальності сьогодні надважливі, оскільки вони готують фахівців культури нашої країни, мистецьку еліту нації. І музика, і образотворче мистецтво, і театральне мистецтво, і всі інші види відіграють арттерапевтичну роль, відновлюють емоційно й фізично, надихають та наповнюють позитивною енергією. Я пишаюсь тим, що наша кафедра готує фахівців мистецьких спеціальностей – музикантів, художників, менеджерів соціокультурної діяльності, і керівництво університету всіляко підтримує ці спеціальності, так як без наших студентів не проходить жоден захід в університеті, бо вони – «мистецька окраса» нашого закладу.

Відомо, що в Україні науковці часто здобувають другу або третю вищу освіту, захищають другі дисертації з суміжних наук. Що це за явище? Чи є такі прецеденти на вашій кафедрі? У чому практична користь такої «поліосвітньої» кваліфікації кадрів?

В Україні дійсно багато науковців мають міждисциплінарні дослідження і отримують другу або третю вищу освіту. Сьогодні вже недостатньо знань з однієї галузі, потрібні інтегровані знання із суміжних наук для подальшого наукового і професійного зростання. На нашій кафедрі це також присутнє. Я та доцент Олег Воронко також минулого року додали до своїх попередніх освіт психологічну і отримали дипломи магістра. Спонукала мене до цього потреба у професійних психологічних знаннях, яких не вистачало при використанні музичних практик емоційного відновлення під час реалізації проєкту «Мистецтво має силу: практики емоційного наснаження» та на заняттях зі студентами. Доценти Олександр Солдатенко та Марина Каранда також здобули другу вищу освіту, адже поліосвітня кваліфікація дає більш широкі можливості для удосконалення освітніх курсів, введення нових дисциплін, що впливає на якість освіти в цілому. Тож, на мою думку, це позитивна тенденція.

Які ваші авторські наукові роботи варто відзначити? Дайте академічній науці шанс бути зрозумілою читачам.

Серед загалу своїх наукових наробок, я б виділила дві, які сьогодні є найбільш актуальні, на мою думку. «Педагогіка мистецтва» – це про те, як навчати через мистецтво, як навчити любити й цінувати мистецтво, а через нього й красу світу, красу людини й людяного у ній. Це, перш за все, емоційне навчання, вміння відчувати й екологічно виражати почуття й емоції, навчатись співвідчуттю і співпереживанню. Саме це лежить в основі педагогіки мистецтва. «Основи

професійної успішності педагога-музиканта» – це путівник професійного зростання й досягнення успіху. У посібнику описано як визначати цілі й досягати їх, долати перешкоди і рухатись до своєї мети. Це посібник для саморозвитку і самовдосконалення, який не тільки дає алгоритм дій для професійного розвитку, але й спонукає до пошуку особистісного сенсу професійної діяльності, стійкої мотивації до професійного успіху.

Чи є щось, окрім науки, освіти, мистецтва, що гріє душу? Яке хобі дає психологічні ресурси відновлюватися?

Квітникарство! А точніше – мої троянди! У мене їх вже біля 40 сортів! Коли я дивлюсь як вони розквітають, змінюють форму, колір, я отримую насолоду. Дуже люблю їх доглядати! Чи є фаворитки? Так, це троянда сорту «Дабл Делайт», така урочиста красуня. Також ресурсними для мене є подорожі. Нові місця, краса природи, архітектура – все вражає! Захоплююсь водоспадами, озерами, горами! Є місто, до якого хочеться повертатися, як, наприклад, Венеція. То у мені музикант говорить, бо Італія дуже музична країна (сміється – авт.). Це справжні ресурси для відновлення і натхнення!

Яка музика і які саме виконавці тішать ваш смак як музичного педагога? Що б ви порадили послухати для розвитку української ідентичності?

Якщо говорити про класичну музику, то захоплююсь творами Сезара Франка, Ференца Ліста, Валентина Сильвестрова. Люблю слухати зарубіжних виконавців, наприклад Адель, Даніеля Лавуа, із українських – С.Вакарчука, ADAM, БЕЗ ОБМЕЖЕНЬ. У нас в Чернігові часто відвідую концерти капели бандуристів імені Остапа Вересая. Вважаю, що твори для бандури якнайкраще відповідають українському солоспіву, захоплюють красою народної української пісні. Тож рекомендую слухати твори у виконанні бандури (сольні, ансамблеві) – це виховання і музичного смаку, і національної ідентичності. Цікавими є обробки українських народних пісень у виконанні сучасних співаків, що поєднують національний колорит і модні тенденції. Тішить, що музиканти відгукнулись на попит українців до відновлення національних музичних традицій і народної музики. Це потреба часу!

Як родина ставиться до вашої великої завантаженості як керівника, викладача, експерта? Чи є родинні секрети, як зберігати рівновагу у стосунках у ці непрості часи?

З розподілом часу складно. Дякую чоловікові за розуміння. Вихідні намагаюсь присвятити родині, хоча не завжди вдається. Секрет сімейного благополуччя – терпіння і розуміння. Ми сорок років разом, це вже свідчення, що, мабуть, рівновагу зберегти вдається.

Яка цитата вас надихає? Чи є гасло, яке ви проговорюєте внутрішньо собі для афірмації спокою і впевненості?

Коли сумно, пригадую тезу: «Усмішка народжує усмішку». Варто до людей випромінювати ввічливість і радість, особливо у наші часи, сповнені тривоги. Якщо маю проблеми, повторюю тезу Ларошфуко: «Немає нічого неможливого: є шляхи, що ведуть до всього, і якщо достатньо волі, то засоби знайдуться», це допомагає рухатись вперед. А взагалі, намагаюсь триматись у полі мудрості Омара Хаяма: «Будь щасливий у цю мить. Ця мить – твоє життя». Вчусь цінувати моменти, красу світу, знаходити позитивне у будь-чому і дякувати всесвіту за уроки життя.

Насамкінець, Тамаро Володимирівно, як людина з чималим досвідом, дайте пару мотиваційних порад початківцям у мистецтві: музикантам, живописцям, графікам, акторам, організаторам культурних подій.

Щиро бажаю вам займатись самовіддано й натхненно улюбленою справою! Постійно вчіться і не зупиняйтесь на досягнутому, і тоді прийдете до успіху! І навіть опісля цього варто... підучитися ще. Світ такий динамічний, встигайте подарувати йому своє мистецтво, бо воно має силу!